

Szakmaközi
Szervezet és
Terméktanács

A MAGYAR TEJÁGAZAT FEJLŐDÉSI PERSPEKTÍVÁJA A 2014-2020-AS KÖLTSÉGVETÉSI IDŐSZAK TÜKRÉBEN

III. Tejágazati Konferencia előadásai

2013. november 21.

Magyar
Nemzeti
Vidéki
Hálózat

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

ÉLELMISZER-IPARI MINISZTER
DARASZTI SZAC TERV

A projekt a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat Elnökségének értékelése és javaslata alapján, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap társfinanszírozásában megvalósuló intézkedések Irányító Hatóságának jóváhagyásával készült.

Programok:

Köszöntő

Istvánfalvi Miklós elnök

Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács

Az uniós tejágazat fejlődése 2015 után – tejtermelői perspektívák

Romuald Schaber elnök

European Milk Board

Az uniós tejágazat fejlődése 2015 után – tejfeldolgozói aspektusok

Peter ten Kate igazgató

Hoogwegt Cheese BV

A tejágazat fejlesztésének lehetőségei a 2014-2020-as KAP tükrében

Dr. Feldman Zsolt helyettes államtitkár

Vidékfejlesztési Minisztérium

Szekció ülések

Termelői szekció:

Dr. Borbély Csaba szekcióelnök

egyetemi docens

Kaposvári Egyetem

Feldolgozói szekció:

Lukács László szekcióelnök

ügyvezető igazgató

Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács

Plenáris ülés (értékelés, megállapítások, kérdések-válaszok)

Moderátor:

Dr. Borbély Csaba, Lukács László

A tej termékpálya lehetőségei pénzügyi szemmel

Tresó István ügyvezető igazgató

K&H Bank, Agrár- és Élelmiszeripari

Üzletfejlesztési Főosztály

A Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács 2013. november 21-én rendezte meg „**A magyar tejágazat fejlődési perspektívája a 2014-2020-as költségvetési időszak tükrében**” című ágazati konferenciáját.

Már hagyománynak számít, hogy minden évben megrendezzük a tejágazat éves konferenciáját. Ezeket a szakmai eseményeket igyekszünk logikusan egymásra építve tematizálni. 2011-ben az Európai Unió tejpiaci szabályozásában bekövetkezett változásokat mutattuk be, illetve rávilágítottunk az úgynevezett „Tejcsomag” magyarországi aspektusaira. 2012-ben a kvótarendszer megszüntetésének témakörét járjuk körbe, kiemelten a várható hatásokra. Jelen rendezvényünkkel elérkezettnek láttuk az időt arra, hogy meghatározzuk közös céljainkat, konkrét intézkedési javaslatokat mutassunk be és részletes vitát folytassunk a magyar tejágazat jövőjéről.

Istvánfalvi Miklós elnök
Tej Szakmaközi Szervezet és
Terméktanács

A Tej Terméktanács ezzel a konferenciával kívánta lezárni azt a munkát, amit 13 elismert szakember segítségével végeztünk el az idei évben. Készítettünk egy, a hazai tejgazdaság helyzetét bemutató, részletes tanulmányt, melyben azt vizsgáltuk meg, hogy a környező országok tejágazati sajátosságaival összehasonlítva hol tart a magyar tejágazat. Tettük ezt abból a célból is, hogy világos képet kapjunk arról, hogy milyen kondíciókkal indulunk majd neki a kvótakivezetés utáni kiélezettebb versenynek. Mik az erősségeink, milyen potenciál van az ágazatban és mely területeken kell javítani. Vizsgálódásunkat elsősorban a 2014-2020-as költségvetési időszak tervezési aktualitásaihoz igazodva tettük meg. A helyzetértékelésből konklúziókat vontunk le, és a következtetéseink alapján javaslatokat fogalmaztunk meg.

Céljainkat tíz éves távlatban határoztuk meg, két szempont szerint csoportosítva. Az egyik a számok nyelvén a következőképpen hangzik: szeretnénk elérni, hogy a 2020-as évek elejére

- a tejtermelés volumene 2-2,2 millió tonna közötti szintre nőjön, ez mintegy 20%-os növekedést jelentene;
- a lakosság tej és tejtermék fogyasztási szintje 200 kg/fő/év szintre emelkedjen, ami kb. 25%-os emelkedést jelent;
- az exportteljesítményünk 200 ezer tonnával bővüljön, ami 30%-os növekmény lenne;
- és az import termékek részaránya a hazai piacon 20% alá csökkenjen, ami átlagosan 35%-os visszaszorulást jelentene.

A másik csoportosítási szempont inkább szakmai elvi megfogalmazásban került leírásra. Megítélésünk szerint

- a magyar tejágazat képes lehet 2020-ra a régió vezető know-how bázisa lenni a környező országok tejtermelése számára;
- tíz év alatt elérhetjük, hogy Európa legkisebb karbon-lábnyomával rendelkező tejtermék-előállítása legyen a miénk;
- és már rövid időn belül megvalósulhat a piaci szervezethez tekintetében, hogy ki tudjuk alakítani a piaci szereplők önszabályozási rendszerét.

Ezek talán ambiciózus célok, de meggyőződésünk, hogy az általunk megfogalmazott intézkedésekkel ezek elérhetők.

Jelen kiadványban közzétesszük a Konferencián elhangzott előadásokat, melyek reményeink szerint minden olvasó számára információt és döntéseikhez segítséget nyújtanak.

Romuald Schaber

A European Milk Board (Európai Tej Tanács) elnöke az uniós tejágazat 2015. után várható fejlődését, jövőjét mutatta be termelői aspektusból.

Az előadás első részében a 2008/2009-es tejtálság hatásait elemezte. A piacot jellemző extrém áringadozás a tej átadási árának drasztikus csökkenését okozta, a tejtermelő gazdaságok éves nettó jövedelme jelentős mértékben csökkent **(4-5. dia)**.

A németországi tejtermelő gazdaságok költségei 2007-ről 2010-re 11%-kal növekedtek és ez a jövedelmek csökkenése mellett a beruházások elhalasztásához vezetett **(6-7. dia)**.

Az aktuális helyzetet jellemzi a beszállítási kvóta teljesítése az Unió tagországaiban a 2011/12-es kvótaévben **(9. dia)**.

Az EMB a tejágazat előtt két irányt lát. Az egyik, hogy az állam teljesen kivonul a piacsabályozásból, így egy ún. két-áras rendszer jönne létre a tejgazdaságokban, amely azonban végül túlermeléshez, árcsökkenéshez, piaci káoszhoz vezetne. A másik, az EMB által javasolt irány egy ún. Monitoring Ügynökség létrehozása, amely egy rugalmas piacsabályozási eszköz lenne általános érvényű döntéseivel, működését a termelői szerveződések, valamint a közigazgatáson keresztül látná el **(12. dia)**.

A Monitoring Ügynökség 4 havonta végezne piacelemzéseket a termelőktől (termelési költségeket fedező tejár), a tejpiactól (aktuális tejár) és a tejipartól (értékesíthető tej mennyisége a költségeket fedező áron) kapott információk, adatok alapján, és így tenne ajánlást a megtermelő tej mennyiségére **(14. dia)**.

Az ajánlás megvalósítása közigazgatási úton, illetve a tejipartól független, kötelező tagsággal létrejövő termelői szervezeteken keresztül történne, a végrehajtást egy Ellenőrző Testület felügyelné, és szükség szerint szankcionálna **(16. dia)**.

A rendszer kezelésére 3 eszköz állna rendelkezésre, az egyik a tartalék képzése a termelési jogok 3-5%-ára, a másik a kompenzáció ellenében és pályázatos rendszerben történő önkéntes termelés csökkentés, a harmadik pedig a stratégiai tartalékkészlet létrehozása **(17. dia)**.

Ezen rugalmas piacsabályozás előnye a kínálatbiztonság és stabil fogyasztói árak, a tejtermelés fennmaradásának biztosítása, a megelőzés a válságkezelés helyett, a biztos termelői jövedelem és perspektíva a fiatal gazdáknak, valamint a költségsemleges működtetés, ahol nincsenek plusz támogatások **(19. dia)**.

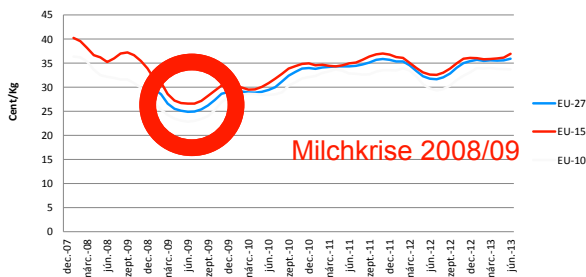
Romuald Schaber elnök
European Milk Board

(4. dia)

Aktuelle Situation

Entwicklung der Ab-Hof-Milchpreise in der EU (realer Fettgehalt, ct/kg)

Quelle: Circa.eu Basic

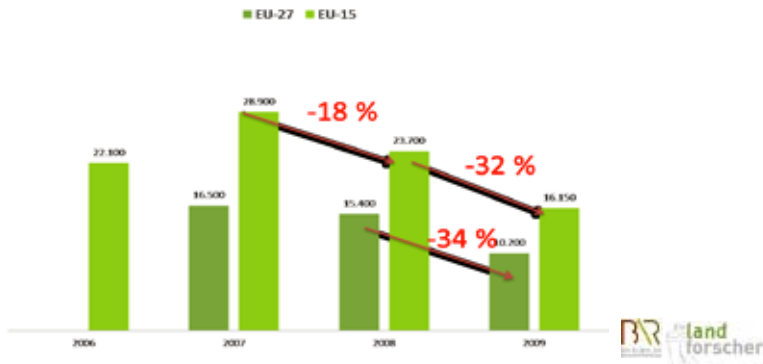
(5. dia)

Aktuelle Situation

Auszüge aus der Expertise

Einkommensverluste

Nettoeinkommen pro jährlicher Arbeitseinheit bei spezialisierten Milchviehbetrieben (in Euro)

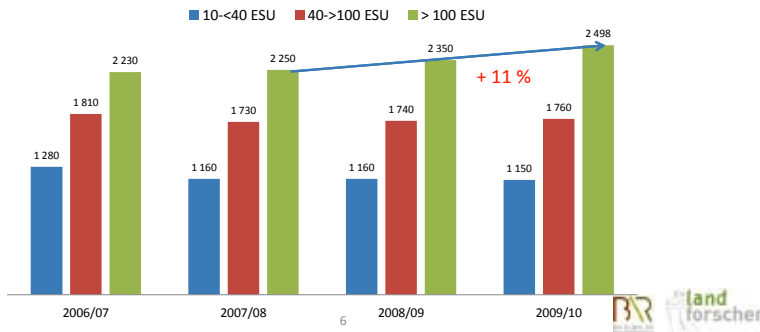
Az uniós tejágazat fejlődése 2015 után – tejtermelői perspektívák

(6. dia)

Aktuelle Situation

Auszüge aus der Expertise

Zunahme der Verschuldung...
Verschuldung in Euro/ha von spezialisierten Milchviehbetrieben in Deutschland

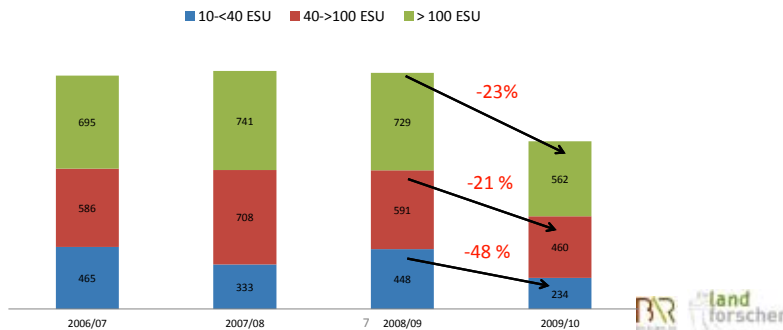

(7. dia)

Aktuelle Situation

Auszüge aus der Expertise

...und verschobene Investitionen
Investitionen spezialisierter Milchviehbetriebe in Deutschland in Euro/ha

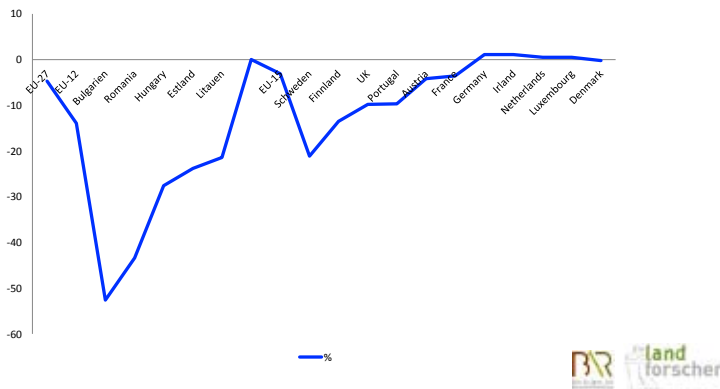

Aktuelle Situation

(9. dia)

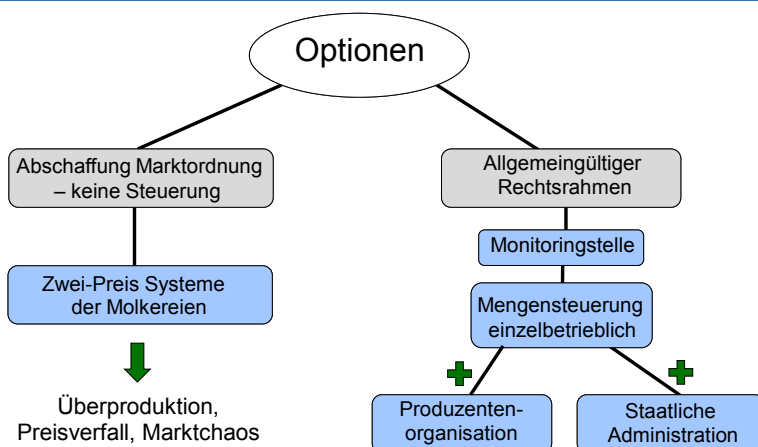

Über- und Unterlieferung der Milchquote in 2011/12 in % in EU- 27

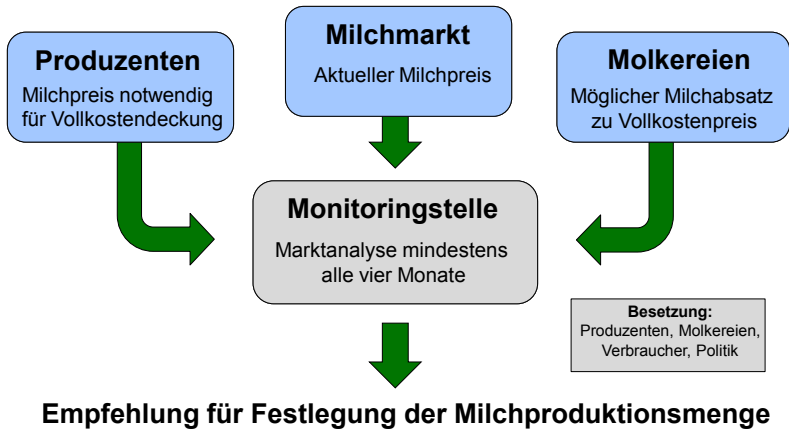
Quo Vadis Milchmarkt?

(12. dia)

(14. dia)

Konzept Monitoringstelle

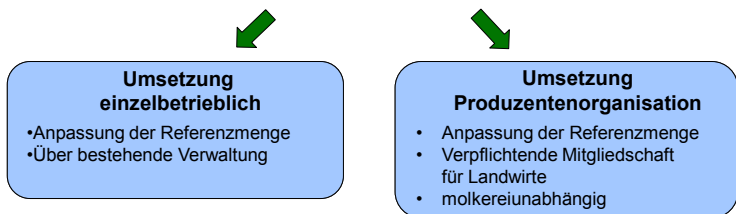

(16. dia)

Mengensteuerung im Detail

Entscheidung über Milchproduktionsmenge

Kontrollschleife/ -gremium

Überprüfung der Umsetzung auf Ebene der Einzelbetriebe und Produzentenorganisationen

Sanktionen bei Regelverstoß

Steuerungsinstrumente

(17. dia)

Erhöhung/ Reduzierung der Milchmenge auf Ebene der Einzelbetriebe oder Produzentenorganisationen

1

Reserve

- 3-5% der Lieferrechte zur Anpassung der Referenzmenge
- Zusätzliche Lieferrechte sind zeitlich befristet

2

Freiwillige Mengenstilllegung gegen Vergütung

- Stilllegung mittels Ausschreibung
- Finanzierung: Mittel Superabgabe und privater Marktregulierungsfonds

3

Strategische Lagerhaltung

- Krisenreserve, Ausgleich natürlicher Mengenschwankungen
- Finanzierung aus erwirtschafteten Mitteln

Vorteile der flexiblen Milchmengensteuerung

(19. dia)

Gesicherte Versorgung und
stabile Preise für Verbraucher
Keine Spekulation

Sicherung
flächendeckender
Milchproduktion

Prävention anstatt
Reaktion auf Krisen

Gesichertes Einkommen
für Milcherzeuger
Perspektiven für
Jungbauern

Kostenneutralität für die
öffentliche Hand /
keine Agrarsubventionen

Peter Ten Kate

A hollandiai Hoogwegt Cheese BV igazgatója az uniós tejágazat 2015. utáni fejlődésének tejfeldolgozói aspektusát mutatta be.

A Hoogwegt Cheese BV a Hoogwegt Csoport tagja, összárbevétele 2012-ben meghaladta a 2,7 Mrd eurót, 5 kontinens 31 országából több mint 1,3 millió tonna terméket mozgatnak, az unión belüli kereskedelem és az export aránya 50-50% **(3. dia)**.

Az előadó elmondta, hogy a tejtermelésnek olyan komparatív előnyei vannak, mint pl. a tejtermelés-újraelosztás, a földstruktúra, a földminőség, a legelőterületek termelékenysége, valamint, a tehénállomány eloszlása **(9. dia)**.

A tejtermékek kereskedelmi mérlege világszerte eltérő, különösen Ázsiában és Afrikában kell deficittel számolni **(10. dia)**.

A tejfeldolgozók előtti irányt meghatározza, hogy a tej mint alapélelmiszer egyre értékesebb lesz, a globális kereslet a fejlődő országokra fókuszál, és hogy a porított tejtermékek iránti kereslet gyorsan növekszik. Mindezek új szereplők, új feldolgozói stratégiák megjelenését, a fejlődő országokba való befektetéseket és porító üzemekre irányuló beruházásokat generálnak **(11. dia)**.

A gazdálkodói ambíciók Északnyugat-Európában a legnagyobbak, közel 5-10 Mrd kg tej elhelyezését kell megoldani Európán kívül, de várhatóan a kevésbé versenyképes dél-európai régióba is fog irányulni a megnövekedett tejmenyiségből **(12. dia)**.

Az új beruházások egyre inkább a porított tejtermékeket célozzák. A szabadon kereskedhető mennyiséget a tejtermelés növekedési üteme fogja meghatározni **(14. dia)**.

A 2015. utáni piaci változások a feldolgozói konszolidációt fogják felgyorsítani, az európai feldolgozóipar nemzetközivé válása folytatódni fog. Várhatóan a jelenlegi 8 vezető tejpor gyártó cég fogja például kontrollálni az EU tejpor gyártásának 44%-át 2020-ban **(16. dia)**.

A globális piac EU-ra gyakorolt hatása növekedni fog. Az eddigi tejtermelési korlát eltörlésével az uniós piaci egyensúlytalanságok növekedni fognak, a világpiaci árak a helyi árakra is hatással lesznek **(17. dia)**.

Az európai kereskedelmi változások sikerének feltétele többek között a minőség-ellenőrzés és a monitoring rendszer kiterjesztése, a specifikációs lehetőségek bővülése **(19. dia)**.

Összefoglalásként az előadó a fentiek kiemelése mellett elmondta, hogy 2015. után az EU részesedése a világkereskelemből újra növekedni fog, a tejtermelés gyors és erős növekedése megerősíti a kereskedelem szerepét az új kínálatnak megfelelő új piacok megtalálásában. Az általános kilátások az EU kereskedői számára pozitívak, de az új valósághoz való alkalmazkodás létfontosságú **(20. dia)**.

Peter Ten Kate igazgató
Hoogwegt Cheese BV

(3. dia)

The Hoogwegt Group – numbers

world wide sales: > € 2,7 billion (in 2012)

volume: > 1,300,000 tons

sold & shipped to >140 countries around the world

purchases from 31 countries on 5 continents

intra-eu vs. export: 50/50

employees: 350

VISION. VALUE.

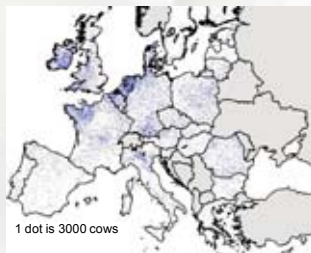

(9. dia)

Comparative favourability of milk production

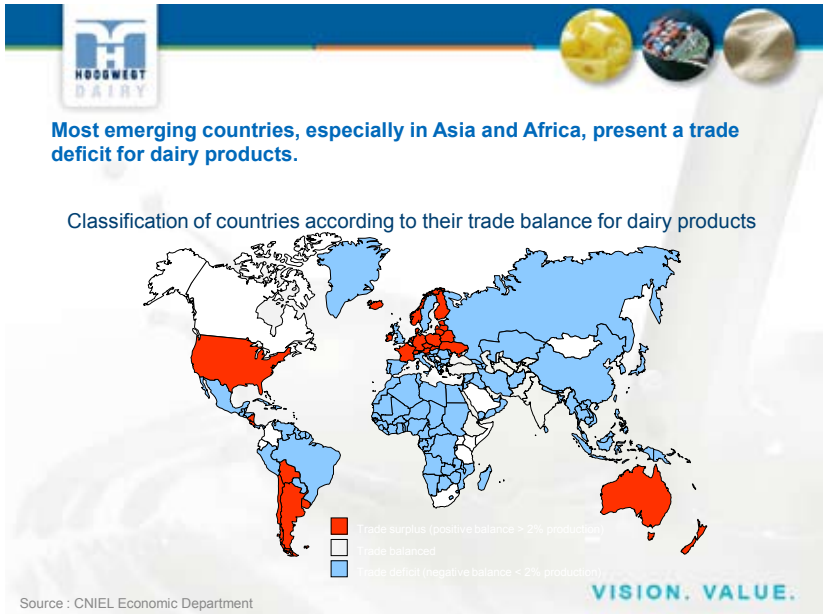

- A liberalisation of the EU milk supply regime will cause a reallocation of milk production that will be more in line with comparative cost advantages
- Grassland productivity is driven by a combination of precipitation, land quality, sun hours and land structure
- Current cow distribution across the EU is largely in line with physical favourability

Az uniós tejágazat fejlődése 2015 után – tejfeldolgozó aspektusok

(10. dia)

(11. dia)

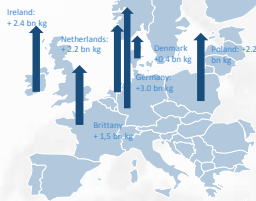

(12. dia)

Farmer ambitions in North Western Europe are high

Farmer ambitions in the main European growth regions

Source: Rabobank, own analysis, 2013

- 10 -15 bn kgs of aspired growth implies roughly 5-10 bn kgs of milk that **needs to find a home outside Europe**
- New milk in North Western Europe may displace milk volumes in less competitive **Southern European** regions
- What is the expectation for **Hungary**?

VISION. VALUE.

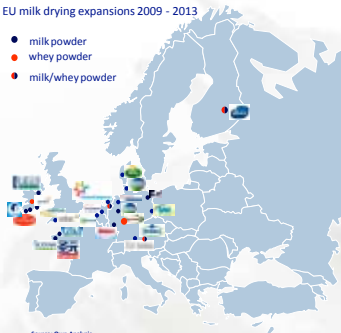
(14. dia)

New investments target dried milk products mostly

EU milk drying expansions 2009 - 2013

- milk powder
- whey powder
- milk/whey powder

Source: Own Analysis

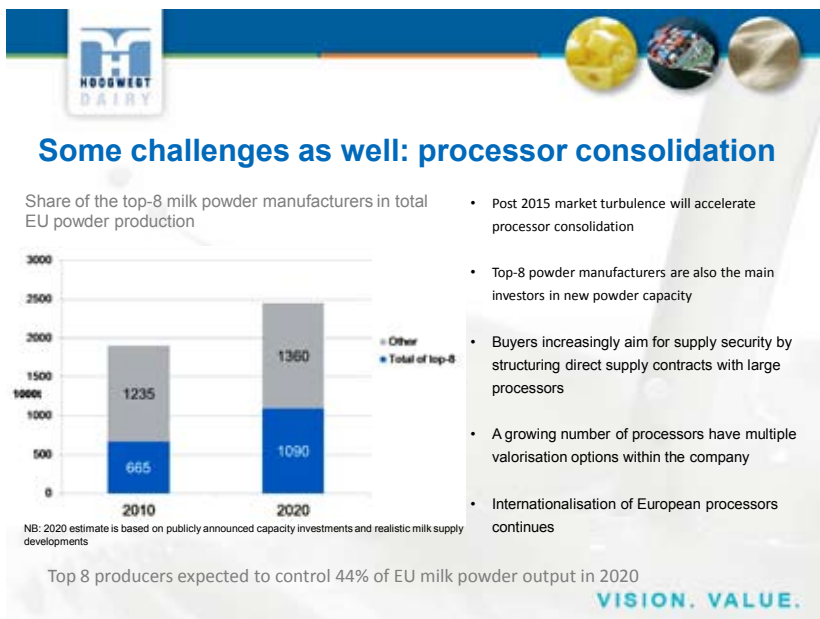
- Total investments in dried products are about € 1.2 bn
- Remaining investments mainly target cheese (+/- € 600 mln)
- Additional capacity to deal with new milk post 2015 is largely there
- Have the markets also been developed?

The speed of milk production growth will determine the free tradeable volumes in the initial years after 2015

VISION. VALUE.

Az uniós tejágazat fejlődése 2015 után – tejfeldolgozóí aspektusok

(16. dia)

(17. dia)

Global market impact on EU will grow

Challenge for farmers and processors, but opportunity for traders

- Removal of the upper limit of EU milk production will increase the frequency and magnitude of EU market imbalances
- Global market prices will increasingly drive local retail pricing
- Milk prices will to a larger extent be determined by global market valorisation
- Short term differences in valorisation levels of domestic and international companies will become more frequent
- Traders have the capability to provide solutions for these challenges

VISION. VALUE.

(19. dia)

Requirements for success for European traders change

- Impact of trade regulations on trading business will further diminish
- A strong global network generates a strong competitive edge
  - Geographical spread is required on the sourcing side as well as the selling side
- Quality control and tracking and tracing systems are becoming increasingly important
- Commodity trade remains the core business, but opportunities in tailored blends and specifications are growing

VISION. VALUE.

(20. dia)

Conclusions

- EU milk supply will expand and will shift towards Northern Europe
- Expansion to cope with additional processing requirements is already well advanced
- Europe's share in global trade will increase again
- Impact of the global market on EU price development will further increase
- Initial years after 2015 will be important for traders to prove their value to suppliers
- A fast and strong increase in milk production will strengthen the role of trade in finding new markets for this new supply
- General outlook for EU traders is very positive, but adjustments to the new reality will be required

VISION. VALUE.

Az uniós tejágazat fejlődése 2015 után – tejfeldolgozó aspektusok

Dr. Feldman Zsolt

A tárca helyettes államtitkára előadásában elmondta, hogy az élő állatok és állati termékek 2012-ben 762 milliárd Ft kibocsátást értek el idehaza, mely 8%-kal magasabb az előző évihez viszonyítva. Ebből a tejtermelés 20%-os részesedéssel bír. A teljes mezőgazdaság bruttó kibocsátásából az élő állat és állati termékek részesedése 35,1%-ot tett ki. Ez az érték az EU-s összehasonlításban alacsony **(3. dia)**.

Az új Közös Agrárpolitika legfontosabb céljai közé tartozik a jövedelmek és a versenyképesség javítása, az erőforrásokkal történő fenntartható gazdálkodás, és a vidéki munkahelyek megőrzése. Ezen célok megvalósítására Magyarország éves közvetlen támogatási kerete közel 1.270, éves vidékfejlesztési kerete közel 490 millió euró lesz **(7. dia)**.

A közvetlen támogatások új rendszere önkéntesen vállalható, illetve kötelező elemeket is tartalmaz.

Közös pont az általuk felépített modellekben a termeléshez kötés, a zöldítés, a kis gazdaságok egyszerűsített támogatása, és a fiatal gazdák kiemelt támogatása **(10. dia)**.

A zöldítés kötelező a tagállam és a gazdák számára is, mértéke a közvetlen kifizetési nemzeti keretösszeg 30%-a. Betartandó feltételek: termesztett növények diverzifikálása, állandó gyepek és ökológiai célterület fenntartása **(12. dia)**.

Egy megemelt szintű termeléshez kötött támogatási lehetőség is érvényben lesz. A költségvetésből ez 13%-os részesedést érhet el. Előzetes EU Bizottsági engedélyezéshez kötötten tej és tejtermékre is fizethető lesz **(15. dia)**.

A 2014–2020 közötti Vidékfejlesztési prioritások közül kiemelt jelentőséggel bírnak a beruházások, az élelmiszerlánc-szervezés, a kockázatkezelés, az AKG, a Natura 2000, az ökogazdálkodás, és a génmegőrzés **(17. dia)**.

Az állattenyésztési ágazatok prioritást élveznek majd. A következő főbb támogatási intézkedések kapcsolódhatnak ide: beruházások, állatjóléti célprogramok, agrár-környezetgazdálkodás, pénzügyi eszközök alkalmazása, Európai Innovációs Partnerség, élelmiszeripari fejlesztés, és a kockázatkezelés **(20. dia)**.

Az EMVA élelmiszeripari beruházási intézkedés a versenyképesség növelését, az erőforrás-hatékonyág elősegítését, az együttműködés ösztönzését, és az innovációs projektek eredményének gyártásba történő bevezetését foglalja majd magába **(21. dia)**.

2014. január 1-jével létrejön a Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ. Önálló gazdasági társaságként működik tovább a központ tulajdonosi joggyakorlásában a Magyar Tejgazdasági Kísérleti Intézet Kft., Mosonmagyaróvár **(25. dia)**.

A végezetül ismertetésre került nemzeti hatáskörben megtett lépések eredményeképpen – többek között – nő a tisztességtelen piaci magatartást tanúsító szervezetekkel szembeni fellépés lehetősége (etikai eljárás kezdeményezése). A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara nagykereskedelmi cégeket is tagjai közé kíván emelni **(26. dia)**.

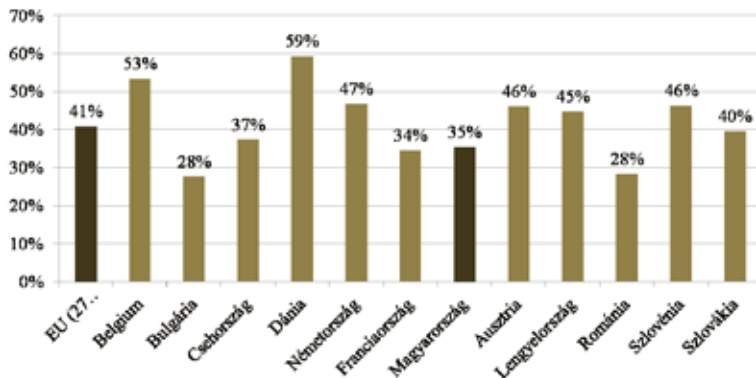
Dr. Feldman Zsolt helyettes államtitkár
Vidékfejlesztési Minisztérium

(3. dia)

Az állattenyésztés részesedése a mezőgazdaság teljes kibocsátásából az EU-ban, 2012

Forrás: EUROSTAT

3

(7. dia)

KAP ÚJ CÉLKITŰZÉSEI (2014-2020)

1. Életképes élelmiszertermelés:

- a mezőgazdasági jövedelmek és a szektor versenyképességének javítása.

2. Természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás:

- a mezőgazdaság által előállított közjavak ellentételezése és ösztönözése.

3. Kiegyensúlyozott területi fejlődés:

- a vidéki közösségek és vidéki munkahelyek fenntartása.

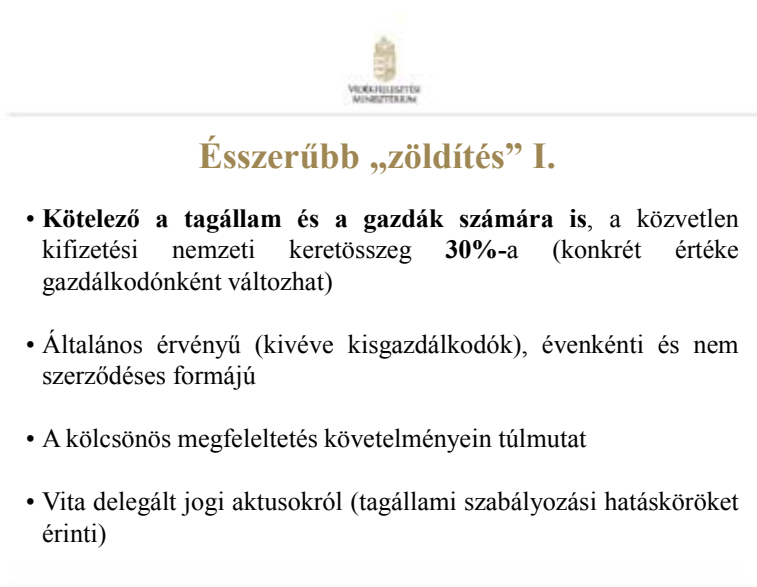
7

(10. dia)

10

(12. dia)

12

(15. dia)

Megemelt termeléshez kötési lehetőség

- Mértéke:
  - jelenleg a teljes nemzeti keret 3,5% (3,4% tej),
  - az új rendszerben **13%** gabonafélék, olajnövények, len, kender, rizs, keményítő burgonya, diófélék, vetőmag, tej és tejtermékek, juh és kecskehús, marha- és borjúhús, szárított takarmány, komló, cukorrépa, zöldség, gyümölcs és
  - **+2%** fehérjenövényekre (szója-vita).
- A Bizottság előzetes engedélye alapján működtethető,
- Nem sikerült elérni a sertés, baromfi és dohány támogathatóságát.

15

(17. dia)

Vidékfejlesztési prioritások 2014-2020

A 2014-2020 időszak vidékfejlesztési céljait a *hat vidékfejlesztési Unió*s prioritáson keresztül kell elérni:

1. Tudás transzfer a mezőgazdaságban és az erdőgazdálkodásban
2. Mezőgazdaság versenyképessége, üzemek életképessége (**beruházások**)
3. **Élelmiszerlánc-szervezés, kockázatkezelés** a mezőgazdaságban
4. Mezőgazdaságtól és erdőgazdálkodástól függő ökoszisztémák megőrzése, javítása (**AKG, Natura 2000, ökogazdálkodás, génmegőrzés**, stb.)
5. Erőforrás hatékonyság és alacsony szénfelhasználású és szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérés az agrár-élelmiszer és erdőgazdálkodási ágazatokban
6. A vidéki területek foglalkoztatási és fejlesztési lehetőségeinek kiaknázása.

17

(20. dia)

Az EMVA 2014-2020 állattenyésztésre vonatkozó hívószavak

2014-2020 között az EMVA forrásból az **állattenyésztési ágazatok** kiemelt prioritást élveznek, az alábbi főbb intézkedések kapcsolódnak hozzájuk:

1. **Beruházások:** innovatív tartási és takarmányozási technológiák, energetikai hatékonyság fejlesztése, eszközbeszerzés, energiahatékonyság javítása érdekében épületenergetikai beruházások, mezőgazdasági melléktermék energiacélú felhasználása (telepi mellékterméket, trágyát hasznosító biogáz termelő berendezések)
2. **Állattjóléti célprogramok** – tej állattjólét (2016-20 között új programból)
3. **Agrár-környezetgazdálkodás**
4. **Pénzügyi eszközök alkalmazása** – hitelalap (kedvezményes hitel, kamattámogatás)
5. **Európai Innovációs Partnerség**
6. **Élelmiszeripari fejlesztés**
7. **Kockázatkezelés** – jövedelemstabilizációs eszköz

20

(21. dia)

EMVA élelmiszeripari beruházási intézkedés

- **Versenyképesség növelése - egyedi fejlesztések (2/a)**
  - Magasabb hozzáadott értékű termékek előállítását célzó fejlesztések
  - Vállalati szerkezetátalakítást, versenyképesebb termékstruktúra kialakítását, piacra jutást elősegítő fejlesztések
  - Piaci keresletre alapozott kapacitásbővítő fejlesztések
- **Erőforrás-hatékonyság elősegítése - egyedi fejlesztések (5/b)**
  - Anyag-, energia- víztakarékos, valamint környezetterhelést csökkentő feldolgozási technológiák bevezetése
  - Üzemi infrastruktúra energia- és víztakarékosságot, valamint emisszió-csökkentést célzó korszerűsítése
- **Együttműködés ösztönzése - közös beruházások (2/a)**
  - Az együttes piacra jutás elősegítése érdekében vállalatok együttműködésében megvalósuló élelmiszer-feldolgozási beruházások
  - Közös (regionális) élelmiszer-feldolgozási központokban megvalósuló élelmiszer-feldolgozási beruházások
- **Innovációs projektek eredményének gyártásba történő bevezetése (2/a):**
  - Együttműködés keretében kidolgozott új termékek, eljárások és technológiák gyártásba történő bevezetéséhez szükséges üzemi fejlesztések.

(25. dia)

Kutatás-fejlesztés, képzés

- 2014. január 1-jével létrejön a **Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ** (750 fő, ebből 260 kutató), melyen belül létrejön többek között:
  - Állattenyésztési, Takarmányozási és Húsipari Kutatóintézet,
  - Élelmiszertudományi Kutatóintézet,
  - Növénytermesztési Önálló Kutatói Osztály.
  - Önálló gazdasági társaságként működik tovább a központ tulajdonosi joggyakorlásában a **Magyar Tejgazdasági Kísérleti Intézet Kft.**, Mosonmagyaróvár.
- 2013 szeptemberétől a VM fenntartásában 59 iskolából álló **agrár-szakképző hálózat** van (2800 pedagógus)

25

(26. dia)

Nemzeti hatáskörű intézkedések

- **Földforgalmi törvényben** állattartás, vetőmeg-előállítás vagy tagtól bérelt föld esetén 1800 hektárig lehetőség van a birtokmaximum túllépésére.
- **Nemzeti támogatások** (állatjólét, állati hulla ártalmatlanítása, állatbetegségek megelőzése, stb.) notifikációjának hosszabbítása megkezdődött, automatikusan hosszabbodnak 2014. június 30-ig.
- **Szaktanácsadás** a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara égisze alatt kerül újjászervezésre.
- **Nő a tisztességtelen piaci magatartást tanúsító szervezetekkel szembeni fellépés** lehetősége (etikai eljárás kezdeményezése).
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara **nagykereskedelmi cégeket** is tagjai közé kívánja emelni.

26

A plenáris ülés a két szekcióvezető, Dr. Borbély Csaba, valamint Lukács László összefoglalóival zárult.

A tanulmányt összességében magas színvonalúnak, a javaslatokat megalapozottnak tartották a konferencia résztvevői, érdemben ezeket vitató, vagy megkérdőjelező vélemény nem hangzott el.

A **termelői szekció** többféle összefüggésben tárgyalta a takarmányozás kérdéskörét. Az egykor előnyt jelentő kukoricatúlsúly a betegségek, vagy a költségek miatt már-már hátrányt jelent, ez ronthatja az egyébként kiváló genetikai állomány teljesítményét. Előtérbe kell kerülnie a

melléktermékek hasznosításának, valamint a gyepgazdálkodás komplexebb értelmezésének: ne csak a legeltetést tekintsük gyepgazdálkodásnak, hanem a szántóföldi fű-, keverék és fehérjetakarmányok termesztését is. Öröndöset az a lehetőség, hogy ez utóbbiak termesztése támogatható lehet.

Fel kell oldani az intenzív gazdálkodási követelmények, valamint a környezet-gazdálkodási előírások között jelentkező ellentmondásokat, akár úgy is, hogy a két rendszer üzemi szinten se keveredjen, legyen egyértelmű választóvonal.

A telepi koncentráció előnyeit megtartva a hasznos élettartam növelésével kell segíteni a termelői potenciál növelését.

Érdemi előrelépést jelenthet a genomikus tenyészték-becslés bevezetése és üzemi szintű alkalmazása.

A termeléshez kötött támogatási lehetőség érdemi segítség még akkor is, ha tudatosítani kell, a konstrukció a termelés növelését nem ösztönözheti.

A véleménycsere során a követelmények szigorú betartása mellett a gyorsabb, és gazdálkodó-barátibb ügyintézés és támogatás-kifizetés igénye is hangot kapott.

Fontos figyelni a világpiacon, az Unióban zajló folyamatokat, ezek – egyre rövidebb fáziskéséssel – minket is elérnek, a „kilengés” Kelet-Közép-Európában nagyobb is lehet.

A **feldolgozó szekció** több hozzászólója a vertikális és horizontális együttgondolkodás és együttműködés szükségességét emelte ki.

Hiányzik a tejtermék körben az az egy-két húzótermék, ami akár hungarikum is lehet, lényeg, hogy a piaci jelenlétet erősítse.

Mindkét szekció általános véleménye volt: a két oldal konstruktív párbeszéde és kompromisszumképesége lehet az ágazat sikerének egyik szilárd alapja.

Tresó István

Az ügyvezető igazgató az előadás bevezetőjében elmondta, hogy a tejpiac trendjei mind a világpiacra, mind az EU-ban hasonló tendenciát mutatnak 2012/13-ban, mint a 2007/2008-as időszakban **(2. dia)**.

Kérdés, hogy a fejlett tejtermelő országok világpiacra termelt termékeit képes-e felvenni az ázsiai piac **(3. dia)**.

Európa egyes nagy tejipari cégei az elmúlt években komoly fejlesztéseket hajtottak végre kapacitásuk bővítésére. Elsősorban Észak-Afrika, Ázsia és a Közel-Kelet piacait célozták meg **(4. dia)**.

Prezentációját folytatva elmondta, a kvótakivezetést követően piaci zavar nem, de jelentős átrendeződés várható **(5. dia)**.

Bár a magyar tejágazatnak jelentős kihívásokkal kell szembenéznie, előnyünk lehet, hogy Magyarország közel helyezkedik el a tejhiányos piacokhoz, gondoljunk csak Horvátországra, Görögországra, Romániára, vagy Bulgáriára **(6. dia)**.

A termelői oldal kulcskérdéseit vizsgálva elmondható, hogy javítani kell a rendelkezésre álló csúcsgenetikák kiszolgáltatását takarmányozás és tartástechnológia vonatkozásában **(7. dia)**.

Az új Közös Agrárpolitika az agrárfejlesztés (versenyképesség javítása); az energetika és öntözésfejlesztés; valamint az együttműködés (termelői csoportok támogatása) területein teremthet lehetőségeket **(8. dia)**.

A pénzügyi oldal tejesítését finanszírozásáról szóló döntésekor legfontosabb szempontoknak a következőket tekinti: az üzemméret, a takarmányhasználat, a birtokszerkezet, a technológia, a pénzügyi jellemzők, a szerződéses kapcsolatok, a stratégia és a hatékonyság **(10. dia)**.

A feldolgozó oldalt elemezve elmondható, a tejpiac liberalizálásával egyre fontosabbá válik a megfelelő minőségben rendelkezésre álló tej mennyisége, továbbá nagy szerepe lesz az energiahatékonyságnak és a logisztikai szervezetségnek **(11. dia)**.

Végezetül elhangzott, hogy a pénzügyi oldal tejfeldolgozó finanszírozásáról szóló döntésekor a legfontosabb szempontoknak a következőket tekinti: kapacitás-kihasználtság, a termékár, a fajlagos költségek, az értékesítés jellemzői, a szerződéses kapcsolatok és a menedzsment **(13. dia)**.

Tresó István ügyvezető igazgató
K&H Bank, Agrár- és Élelmiszeripari
Üzletfejlesztési Főosztály

(2. dia)

A tejpiac trendjei, múltbéli tanulságok

Mind a világpiacon, mind az EU-ban a tej-, illetve a tejtermékek árai hasonló tendenciát mutatnak a 2012/13-ban, mint a 2007/2008-as időszakban.

Magyarországon a felvásárlási árak:

- 2007. január 66 HUF/kg
- 2008 január 94 HUF/kg
- 2009.augusztus 55HUF/

2013 november 120HUF/kg

-2015 augusztus ?

(3. dia)

Kihívások előtt a magyar tejágazat

Vajon megismétlődhet 2009 ?

Alapvető kérdés, hogy

a fejlett tejtermelő országok világpiacra termelt termékeit képes-e felvenni az ázsiai piac – elsősorban India és Kína.

(4. dia)

Az EU tejipara

Észak-Európa (NL, DE, PL) nagy tejipari cégei az elmúlt években komoly fejlesztéseket hajtottak végre

porító, tejsavó, sajt-gyártó

kapacitásaik bővítésére megcélózva Észak-Afrika, Ázsia (India,Kína) és a Közel-Kelet piacait.

(5. dia)

Kvóta versus tejmenység

A 2012/13-as kvótaévben várhatóan 5 állam lépi túl nemzeti kvótáját (AT,CY,DK,PL,DE), 22 ország attól elmarad !

Magyarország elmaradása 23,7%,

de RO -47,3%, BG – 55,3% vagyis nem lesz piaci sokk, de jelentős átrendeződés várható

(6. dia)

Kihívások előtt a magyar tejágazat

Az észak-alföldi országokban és Dániában :

- kiváló tömeg-takarmánytermelő bázisok vannak
- közeli tengeri kikötőkbe érkezik a fehérje alap/ szója

Magyarország „központi” elhelyezkedése következtében a gazdasági előnyök és hátrányok kiegyenlítik egymást:

- az északi tagállamok szállítási költségei védhetik a magyar tejtermékek hazai piaci pozícióit
- Magyarország közel helyezkedik el a tejhiányos piacokhoz, ezek közül kiemelendő: Horvátország, Görögország, Románia és Bulgária.

Kulcskérdések termelői oldalon/1

(7. dia)

✚ Javítani a rendelkezésre álló csúcsgenetikák kiszolgáltatását takarmányozás és tartástechnológia vonatkozásában:

- jelentős ktgcsökkenést elérni a 2,4 átlag laktáció emelésével
- az összes közvetlen változó költség 75%-a a takarmány, módosítható?
- méretgazdaságosság ! ?

(8. dia)

Kulcskérdések termelői oldalon / 2

Az előző EU kgtvetési ciklusban : ÁTK I-IV

A tehenészeti telepek legalább 82%-ánál megvalósult
valamilyen beruházás - hatás ?

Az új KAP várható lehetőségei :

- agrárfejlesztés – versenyképesség javítása
- energetika és öntözésfejlesztés
- együttműködés – termelői csoportok támogatása

(10. dia)

Mire kíváncsi a bank ?

- Üzemméret tejelő létszám alapján, selejtezés, üszőértékesítés
- Tejelő tehenészet kvalitatív jellemzői/ takarmány, birtokszerkezet, technológia
- Pénzügyi jellemzők, szerződéses kapcsolatok, fajlagos költségek
- Management / stratégia, hatékonyság, szakmaiság

Nem fedezetet, hanem cashflow-t finanszírozzunk !!

(11. dia)

Kulcskérdések feldolgozó oldalon/1

- a tejpiac liberalizálásával egyre fontosabbá válik a mennyiségben és minőségben rendelkezésre álló tej mennyisége
- logisztikai kérdések – tudom optimalizálni a beszállítói körömet ?
- a feldolgozott tej mennyiségre vetítve optimalizálni az energia (gáz, villamos), valamint a vízfogyasztást.
- méretgazdaságosság / mérethatékonyság ?

Mire kíváncsi a bank ?

(13. dia)

Feldolgozás jellemzői: kapacitás-kihasználtság, termékszám, fajlagos költségek

Értékesítés jellemzői: értékesítés irányai, termékszerkezet, vevői szerkezet, fizetési határidők;

Szerződéses kapcsolatok: alapanyag ellátás biztonsága, vevői kapcsolatok

Menedzsment: pénzügyi szemlélet, szakmaiság, stratégia

Nem fedezetet finanszírozunk, hanem cashflowt !

Kiadja:

Tej Szakmaközi Szervezet és Terméktanács

1115 Budapest, Bartók Béla út 152/c.

Telefon: (06-1)-203-1450; fax: (06-1)-203-1477

E-mail: [**tejtermek@tejtermek.hu**](mailto:tejtermek@tejtermek.hu)

[**www.tejtermek.hu**](http://www.tejtermek.hu)

Összeállította: Lukács László, Bajánházy László,
Hajdú Bernadett, Harcz Zoltán, Kovács Ágnes

Készítette: Sztár Média Kft.

**Magyar
Nemzeti
Vidéki
Hálózat**

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

DARANYI SZABÓ TIVY

A projekt a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat Elnökségének értékelése és javaslata alapján, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap társfinanszírozásában megvalósuló intézkedések Irányító Hatóságának jóváhagyásával készült.

